

VARA VALLA ÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE PROGRAMM

Vara valla üldplaneering keskkonnamõju strateegiline hindamine (KSH) on algatatud Vara Vallavolikogu 31. oktoobri 2006.a. otsusega nr 27. Üldplaneeringu alaks on Vara valla haldusterritoorium pindalaga 333 km². Planeeritav ala paikneb Tartu maakonna põhjaosas piirnedes Tartu, Luunja, Mäksa, Peipsiääre ja Alatskivi vallaga Tartu maakonnas ning Pala, Saare ja Tabivere vallaga Jõgeva maakonnas. Üldplaneeringu tulemusel korrastatakse maa- ja veealade üldised kasutamise- ja ehitustingimused ning tagatakse selle abil miljööväärtuslike hoonestusalade, väärtuslike parkide, pärandkultuurmaastiku, maastikuelementide, looduskoosluste ning roheline võrgustiku säilimine ja kaitse. Keskkonnamõju hindamise eesmärgiks on hinnata võimalikke mõjusid keskkonnale, mis võivad kaasneda koostatava üldplaneeringu rakendamisega.

KSH programm on koostatud eeldusel, et antud keskkonnamõju strateegiliseks hindamiseks vajalik alginformatsioon saadakse üldplaneeringu koostamise käigus kogutavast materjalist ning täiendavalt Tartu Maavalitsusest, Tartumaa Keskkonnateenistusest, Tartu Maaparandusbüroost, Riikliku Looduskaitsekeskuse Jõgeva-Tartu regiooni keskusest jt asutustest.

1. Üldosa

1.1 Töötäitjad

Keskkonnamõju hindamist koordineerib ja viib läbi Arvo Järvet. KSH läbiviimisel osalevad eksperdid on keskkonnakaitse spetsialist Riho Karu ja inimgeograaf *Msc geogr.* Ülle Liiber. Vajaduse korral kaasatakse täiendavalt vajaliku eriala spetsialiste.

1.2 Õigusaktid

Keskkonnamõju hindamine viiakse läbi vastavalt 22.02.2005. a vastu võetud “Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele” ning Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiivis 2001/42/EÜ, 27. juuni 2001 “Teatavate kavade ja programmide keskkonnamõju hindamise kohta” sätestatud seisukohtadele. Tulenevalt üldplaneeringu lähteülesandes seatud ülesannetest lähtutakse keskkonnamõju hindamisel Eesti keskkonnaõigust seadvatest konkreetsetest aktidest.

1.3 Metoodika

Kasutatakse Eestis üldkasutatavat KSH hindamise protseduuri, milles on võimalik konkreetselt välja eraldada järgmised tegevused:

- ülesande püstitamine,
- varem kogutud materjali analüüs,
- planeeringu materjalide analüüs,
- alternatiivide võrdlus ja analüüs,
- kameraalne töö,

- kohtulevaatus,
- eksperthinnang jm.

1.4 Kasutatavad infoallikad

Täiendavalt otseselt üldplaneeringu käigus kogutavale materjalile hinnatakse planeeringu seisukohti Eesti Vabariigi valitsuste poolt vastu võetud riigi arengustrateegiate (näiteks "Säästev Eesti 21") valguses ning välja töötatud säästva arengu näitajate taustal. Hindamisel kasutatakse olemasolevaid planeerivate ja rakenduslike uurimistöde materjale nagu näiteks Tartumaa arengustrateegia "Tartumaa 2000+", Eesti regionaalarengu strateegia, Tartumaa maakonnaplaneering, Tartu maakonna teemaplaneering "Asustust ja maakasutust suunavad keskkonnatingimused", Peipsi alamvesikonna veemajanduskava, Planeering "Emajõe Jõeriik", Emajõe-Suursoo looduskaitseala osaüldplaneering. Olemasolev olukord, lahenduste kujunemise põhimõtted ja protsessi kirjeldus (koostanud Hendrikson & Ko), Vara valla ja piirnevate valdade arengukavad jm materjale.

1.5 KSH osapooled

Korraldaja: Vara vallavalitsus (kontaktisik Anneli Haavik, Vara valla Keskkonnaspetsialist, tel. 731 5834).

Üldplaneeringu koostaja: Inseneribüroo Urmas Nugin OÜ (planeerija Andres Piir, tel. 516 1079).

Järelevalvaja: Tartumaa Keskkonnateenistus (Aleksandri 14, 51014 Tartu).

Juhtekspert: Arvo Järvet (postiaadress TÜ geograafia instituut, Vanemuise 46, 51014 TARTU, e-mail: ajarvet@ut.ee).

Huvitatud isikud ja organisatsioonid: Osalevad KSH protsessis avaliku menetluse teel. Üldplaneering tuleb kooskõlastada Vara valla naaberomavalitsustega. KSH programmi eelnõu saadeti tutvumiseks Sotsiaalministeeriumile, Muinsuskaitseametile, Maanteeametile, Tartu Maavalitsusele, Tartumaa Keskkonnateenistusele ja Eesti keskkonnaühenduste kojale. Võttes aluseks valla arengukava Vara valla üldplaneeringuga kavandatud tegevused ei põhjusta piiriülest olulist keskkonnamõju.

2. Kavandatava tegevuse eesmärk

Vara valla üldplaneeringu eesmärgiks on valla territooriumi arengu põhisuundade ja tingimuste määramine. Üldplaneering peab tagama võimalikult paljude ühiskonnaliikmete vajadusi ja huvisid arvestavad tingimused säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu kujundamiseks. Üldplaneeringu KSH eesmärk on planeeringu elluviimisest tulenevate otsuste keskkonnamuutuste analüüsimine, võimalike kahjulike mõjude prognoosimine ning vajalike leevendavate meetmete välja pakkumine. Selle tulemusena on võimalik teavitada vallavalitsust ja avalikkust keskkonnaprobleemidest, millede arvestamata jätmisest võivad tuleneda kahjulikud või ebasoovitavad tagajärjed nii

loodusele kui ka elukeskkonnale tervikuna. Hindamine peaks aitama selgitada, kuidas jõuda keskkonnakaitseliselt parima planeeringulahenduseni.

3. Hindamise ulatus ja hindamisel tehtavad tööd

Hinnatakse kavandatava tegevuse mõju looduskeskkonnale, inimeste tervisele ja heaolule, kultuuripärandile ja varale. KSH ruumiline ulatus hõlmab nii mõjude hindamist konkreetset planeeritaval alal, kui ka seda ümbritseval alal. Seeläbi on planeeringu KSH-ga seotud naaberomavalitsused. Erinevate mõjude ruumilist ulatust hinnatakse erinevalt, sõltuvalt sellest, kus konkreetset mõju saab lugeda oluliseks. Strateegilise keskkonnamõju hindamise raames tehakse järgmised tööd:

- analüüsitakse üldplaneeringu keskkonnaosas toodud taustinformatsiooni ning järelduste piisavust silmas pidades keskkonnaseisundi tõenäolist muutust planeeritud meetmete osalise või täieliku rakendamise tingimustes;
- analüüsitakse üldplaneeringu eesmärgi ning nende vastavust keskkonnaalastele eesmärkidele, vajadusel tehakse ettepanekud eesmärkide täpsemaks formuleerimiseks, sh seosed muude Vara valda hõlmavate kavade ja programmidega;
- määratletakse pikaajalised arengu- ja keskkonnaeesmärgid;
- hinnatakse meetmete võimalikku positiivset ja negatiivset olulist keskkonnamõju. Vajadusel esitatakse ettepanekud üldplaneeringu rakendamisega kaasneva mistahes olulise kahjuliku keskkonnamõju vältimiseks, vähendamiseks või leevendamiseks;
- esitatakse ettepanekud säästva arengu (sealhulgas keskkonnakaitselise) põhimõtete paremaks arvestamiseks;
- esitatakse ülevaade hindamise korraldusest;
- antakse hinnang meetmete keskkonnavaldkonnaga seotud rakendamise- ning seire- ja hindamissüsteemile;
- konsulteeritakse asjaomaste keskkonnaalaste tööülesannetega asutustega;
- osaletakse üldplaneeringu ja KSH avalikustamisel ning avalike koosolekute korraldamisel, alates KSH programmi avalikustamisest kuni KSH lõpparuande avalikustamiseni.

3.1 Hindamisel arvestatavad looduslikud ja sotsiaalmajanduslikud tingimused

KSH läbiviimisel käsitletakse neid keskkonnamõjusid, mis tulenevad otseselt üldplaneeringuga kavandatud ruumimuudatustest ja millega võib kaasneda oluline keskkonnamõju. Olulise negatiivse keskkonnamõju korral analüüsitakse mõjude minimiseerimise võimalusi ning esitatakse leevendusettepanekud mõju ulatuse vähendamiseks või muudatuste tegemiseks üldplaneeringus.

3.1.1 Looduslikud tingimused

- ala geoloogiline ehitus;
- pinnamood;

- kohakliima;
- hüdrograafiline võrk;
- veeolud ja veekogude kasutuseeldused;
- elustik ja elupaigad, sh Natura 2000 võrgustiku alad;
- maastik ja maakasutus, sh maastike väärtus,
- rohekoridorid ja nende elementide paigutus.

3.1.2 Sotsiaal-majanduslikud tingimused

- infrastruktuur;
- trassid ja teedevõrk;
- tööstus ja tööstusettevõtete paigutus;
- transport;
- jääkreostus;
- veevarustus ja kanalisatsioon;
- õhukaitse;
- jäätmekäitlus;
- puhkemajandus ja turism;
- kultuuripärand;
- seosed naaberomavalitsustega.

4. Kavandatava tegevuse ja selle alternatiivide kirjeldus

4.1 Kavandatav tegevus

Üldplaneeringuga kavandatakse looduskeskkonnas, majanduskeskkonnas, elu- ja sotsiaalkeskonnas ning tehiskeskonnas vastavad arengusuunad.

4.1.1 Kavandatava tegevuse keskkonnamõju ja selle allikad

- mõju hüdrograafilisele võrgule;
- veevõtt ja mõju põhjaveele;
- õhusaaste ja müra;
- reovesi, sadevesi ja kanalisatsioon;
- jäätmed;
- liikluskorraldus;
- ehitised, sh tootmis- ja transpordiehitised;
- maakasutuse otstarbe muutmine;
- miljööväärtuslike alade keskkonna hoidmine;
- mõju kultuurikeskkonnale (arhitektuurilised ja ehituslikud ning haljastuslikud lahendid koosvõetuna);
- sotsiaalmajanduslikud mõjud (puhkemajandus, turism, jmt.).

4.2 Alternatiivide võrdlus

Alternatiivid tuuakse erinevate arengusuundade osas. Keskkonnamõjude olulisust hinnatakse tabelis 1. toodud skaala alusel.

Tabel 1. Mõjude olulisuse hindamise skaala

0	Oluline mõju puudub	( )	Soovitatud meetmetega vähendatav või ärahoitav negatiivne mõju; potentsiaalne positiivne mõju
-1	nõrk negatiivne mõju	1	nõrk positiivne mõju
-2	mõõdukas negatiivne mõju	2	mõõdukas positiivne mõju
-3	Oluline negatiivne mõju	3	oluline positiivne mõju

Erinevate alternatiivide võrdlemisel liidetakse saadud negatiivsed ja positiivsed punktid ning saadud tulemuste põhjal osutub parimaks kõige suurema punktisumma kogunud alternatiiv. Keskkonnamõju olulisuse hinnangus esitatakse ettepanekud seire, rakendusuuringute ja järelevalve korraldamiseks.

5. Ajakava

KSH läbiviimine toimub sünkroonselt üldplaneeringu koostamise etappidega, kusjuures on arvestatud, et KSH vastavad etapid toimuvad üldplaneeringu vastavate etappidega ajaliselt hiljem. Ajatabelis on arvestatud KSH osas peamiselt nende etappidega, mis seadusandlikult on ette nähtud.

Tabel 2. Üldplaneeringu ja KSH ajakava

Tegevuse etapp	Üldplaneering	KSH
Üldplaneeringu ja KSH algatamine	31.10.2006	31.10.2006
KSH algatamisest teavitamine		30.11.2006
Teade KSH programmi avaliku arutelu kohta		21.02.2007
KSH programmi avalik arutelu		13.03.2007
Planeeringu tööversiooni esitamise orienteeruv aeg	juuni 2007	
Planeeringu ja KSH aruande esitamine avalikuks väljapanekuks	september 2007	september 2007
KSH aruande avaliku arutelu koosoleku orienteeruv aeg		september 2007
KSH aruande esitamine heaks kiitmiseks		september 2007
Planeeringu kehtestamise orienteeruv aeg	november 2007	

- Keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamisest ning programmi arutelu toimumise kohast ja ajast teatati väljaandes Ametlikud Teadaanded 2007.a. ja maakondlikus ajalehes.
- Avaliku arutelu järgselt vajaduse korral täiendatakse KSH programmi ning esitatakse see koos avaliku arutelu protokolliga kinnitamiseks Tartumaa Keskkonnateenistusele.
- Üldplaneeringu valmimise järel esitab hindaja tellijale KSH aruande.

- KSH aruande valmimise järgselt korraldatakse selle avalik arutelu, millest korraldaja Vara vallavalitsus teatab vastavalt kehtestatud korrale. Enne arutelu on kõigil soovijatel võimalik aruandega tutvuda ettenähtud aja jooksul.
- Lõplik aruanne koos võimalike avalikustamise käigus selgunud asjakohaste täiendustega esitatakse Tartumaa Keskkonnateenistusele heakskiitmiseks ja edasisele tegevusele keskkonnatingimuste seadmiseks.

Koostas:

juhtekspert Arvo Järvet

Tel.: 55 962 026, postiaadress: TÜ geograafia instituut, Vanemuise 46, 51014 TARTU,
e-post: ajarvet@ut.ee

19.02.2007